

На вниманието: Г-жа Цвета Караянчева,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НС на Република България и
парламентарните групи,

СТАНОВИЩЕ

В подкрепа на Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето,
внесен от ВМРО в НС под № 054-01-111/ 04.12.2020г.

От Асоциация за детско развитие „член 24“,

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

С настоящото становище нашата организация изразява своята подкрепа за Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето, внесен в НС под № 054-01-111/04.12.2020г., чийто инициатор е ПП ВМРО.

Ние, като организация, ангажирана със закрилата на децата и семействата, със задоволство установяваме, че след двугодишни дебати относно прекомерната либерализация на законодателството, регулиращо отношенията в социалния сектор, най-накрая са инициирани промени, които да отговарят в голяма степен на българската народопсихология, чрез тях да се дават възможности за укрепване на българското семейство, като в същото време гарантират високо качество на обслужването и грижите за децата на България.

С този законопроект се въвеждат промени, които целят да бъдат прилагани ефективни мерки от страна на институциите, ангажирани в закрилата на децата, като в същото време се въвежда балансиран подход в защита на интересите на родителите. В общ план се изглаждат някои от недостатъците на действащото законодателство, като по този начин се постига равнопоставеност в

Асоциация за детско развитие член 24 –

Мото: „обичта на родителя баща и майка към детето е безкрайна..“

защитата на правата както на детето, така и на родителите, като фокусът се променя от модел, изцяло ориентиран в посока – извеждане на правата на детето извън контекста на семейството към семейноцентричен (или оставане на детето в семейството и част от семейството).

Съгласно действащото законодателство защитата на правата и интересите на детето са в разрез, дори са противопоставени на правата и интересите на неговите родители и на семейството като цяло. По някаква причина родителите бяха изключени в съдебното производство в случаите на извеждане на деца от семействата при съмнение за домашно насилие. Изключвайки родителя от съдебния процес, законодателят го лишава от правото му да се защити и да докаже своята невинност. В законопроекта на ВМРО този сериозен пропуск в законодателството е намерил своето качествено решение, въвеждайки промяна, съгласно която родителите и законните представители следва задължително да участват във всички съдебни производства. С тази промяна се внася необходимият баланс на интересите, както на детето, така и на родителите. Изключването на родителите от целия процес свързан със съдебни дела и вземане на решение за съдбата на едно дете на практика го поставя в ситуация на виновен до доказване на противното. Допускането на родителя или негов представител във всички съдебни производства връща състезателното начало в съдебния процес и спомага да бъде постигнато разкриването на обективната истина.

В Законопроекта се предвижда съкращаване на времето, за което съдът се произнася при извеждане на дете от семейството поради съмнение на родителско насилие. Тази промяна ние намираме за коректна, тъй като дава възможност в сравнително кратък срок съдът да се произнесе относно това, дали детето е основателно изведено от семейството. Тази промяна носи множество позитиви, както от гледна точка на свеждането до минимум на случаите на административен произвол, предписване на неоснователни социални услуги, целящи чисто финансови ползи от настаняването на дете извън семейството, така и от позицията на интересите на детето и съхраняването на неговата психика. Ние твърдо се придържаме към тезата, че най-добрата среда за отглеждането и развитието на детето е семейството, където то да расте и да се развива под грижите на своите родители. Едно дете, което е неправомерно изтръгнато от средата, в която се чувства защитено и обичано, би могло да му бъде нанесена тежка психическа травма. В тази връзка смятаме, че тази промяна ще доведе до намаляване на случаите, в които деца биват изтръгвани от семейната среда поради чисто административни причини или причини, основно целящи да осигурят определена заетост на кръг от

Асоциация за детско развитие член 24 –

Мото: „обичта на родителя баща и майка към детето е безкрайна..“

социални услуги, респективно – определена доходност за дадени икономически субекти, което е напълно недопустимо, когато става въпрос за грижите за децата.

Имайки предвид горчивия опит до сега с неправомерно отнети деца – основно по сигнал и то - анонимен, които след дълги съдебни процедури, понякога траещи между шест месеца и година, съдят връща (детето/децата) при техните родители, намираме за правилно решение на този проблем въвежда правилото за деклариране на истинност на подаден сигнал. Така се предотвратява възможността за зловредни действия от страна на трети лица, действащи по подбуди, различни от тези – да защитят интересите на детето, а също и използването на институциите, заети с грижите за децата, да бъдат използвани като репресивен апарат саморазправа и за разчистване на сметки от политическо, икономическо или лично естество.

Със задоволство установяваме, че в Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето са прецизирани понятията „дете в риск“ и „най-добър интерес на детето“. Чрез последните промени в законодателството, регулиращо грижите за децата, обнародвани в ДВ на 22.03.2019г., се внесе възможност за твърде широк субективизъм в тълкуването на формулировките, заложи в закона. Внесените промени предотвратяват възможността за спекулативно тълкуване на правните норми, намаляват за грешки, манипулации и спекулации на служителите в институциите, ангажирани със закрила на децата.

Друга промяна, която категорично намираме за правилна, е прекратяването на практиката телефонната линия за обслужване на деца да бъде отдавана на концесия на различни частни организации и да остане да се администрира изцяло от Държавната агенция за закрила на детето. По този начин Държавата, в лицето на ДАЗД, ще изпълни своя ангажимент съгласно чл. 1, ал.2 от ЗЗДет., който гласи: „Държавата защитава и гарантира основните права на детето във всички сфери на обществения живот за всички групи деца съобразно възрастта, социалния статус, физическото, здравословно и психическо състояние, като осигурява на всички подходяща икономическа, социална и културна среда, образование, свобода на възгледите и сигурност“. От друга страна, „аутсорсването“ на този тип дейност крие потенциална опасност един ден тази услуга да попадне в организация, която зад лозунга „ в името на най-добрата грижа за детето“ да има съвсем различни интереси. Държавата няма контрол върху служителите в частните организации и по тази причина няма как да гарантира, че

Асоциация за детско развитие член 24 –

Мото: „обичта на родителя баща и майка към детето е безкрайна..“

този инструмент за осигуряването на качествени грижи за децата и защитата им от насилие, няма да се превърне в канал за манипулации на така уязвимата детска психика.

Чрез Законопроекта за изменение на допълнение на ЗЗДет. се въвежда т.нар. Особен представител, който да участва в целия процес още от момента на извеждане на детето от семейството му, съблюдавайки целия цикъл от мерки и социални услуги, които се прилагат. По този начин ще бъде въведен допълнителен контрол върху процеса защита на интересите на детето, респ. защитата на децата, станали жертва на насилие, като ще бъде ангажиран участник в процедурите, който да следи дали всички предписания на държавните институции са коректно приложими към всеки конкретен казус. От друга страна, това би предотвратило евентуални злоупотреби от страна на недобросъвестни лица в процеса на разпитване на децата в т.нар. сини стаи, които биха могли да въздействат манипулативно на крехката детска психика. Фигурата на особения представител внася допълнителен баланс в законовите процедури, като защитава интересите на детето и дава гаранции за снижаване на нивото на възможностите за предписване на услуги на деца, които са ненужни и целящи единствено допълнително финансово облагодетелстване на доставчика.

С изключително задоволство установяваме, че се регламентира въвеждането на административен и съдебен контрол на всички мерки, които институциите ще прилагат за закрила на децата, а също така и предвидените санкции на служителите, ангажирани в тази дейност, а когато нарушенията и престъпленията са извършени от частни организации – отнемане на лиценза на същите. Сериозен проблем, който се наблюдава в регулациите, действащи в момента, е липсата на каквито и да е механизми за търсене на отговорност за неправомерно отнети деца от семействата, за немарливост по отношение на грижата за децата, настанени в институции и приемни семейства, за лошо отношение и липса на елементарни грижи в домовете за деца. В последните години сме свидетели на редица примери как деца биват отглеждани в нечовешки условия, как деца с увреждания биват връзвани и държани в затворени помещения, без да бъдат полагани никакви грижи за тях, как деца стават жертва на насилие, в т.ч. сексуално, в приемните семейства, които би следвало да се грижат безупречно за тях. Обществото не може да има търпимост спрямо тези явления, както и спрямо виновните длъжностни лица, допуснали това. Законопроектът на ВМРО решава в голяма степен този проблем, като предвижда въвеждането на контрол върху целия процес.

Асоциация за детско развитие член 24 –

Мото: „обичта на родителя баща и майка към детето е безкрайна..“

Законопроектът за изменение и допълнение на ЗЗДет., въвежда високо ниво на контрол върху процедурите по закрила на детето, в това число и върху една дейност, която до този момент оставаше извън светлините на прожекторите – международните осиновявания. Преди година бяхме свидетели как две български деца, осиновени в САЩ, избягаха от семейството, което ги беше осиновило. Те бяха малтретирани и държани гладни от осиновителите си. Този случай повдигна проблема дали всички деца, които биват дадени за международно осиновяване, получават наистина достоен живот или попадат на недобросъвестни осиновители. В действащото законодателство регламент за проследяване на процеса не е предвиден. Аплодираме инициативата на вносителите на законопроекта да обърнат внимание на този проблем, защото държавата не може да си позволи да изпраща деца за осиновяване в чужбина, които за стават жертва на насилие. Интересът и грижата за едно дете не свършва с прекосяването на държавната граница. Животът на всяко дете е ценен и следва държавата в лицето на Министъра на труда и социалната политика, а в последствие - на Министъра на външните работи, да упражняват контрол до навършване на осемнадесет годишна възраст спрямо всички деца, дадени за международно осиновяване.

Като позитивна промяна намираме въведената възможност родителите приживе да изразят своето волеизявление за това, кого биха искали да упълномощат да се грижи за децата им при евентуална тяхна смърт преди децата да са навършили пълнолетие. Всяко дете, което расте в подкрепяща семейна среда, би се чувствало най-добре, ако при трагично стечение на обстоятелствата, бъде оставено на грижите на хора, които познава и им има доверие. Всеки родител най-добре може да прецени кои биха били най-подходящите хора, които ще поемат грижите за децата им. Алтернативата - деца, загубили родителите си, да бъдат подмятани между различни приемни семейства, вместо грижите за тях да бъдат предоставени на хора от най-близкото обкръжение на семейството, едва ли е в най-добрия интерес на детето. В този ред на мисли смятаме, че въведената промяна е изключително в полза на децата.

В преходните и заключителни разпоредби на Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето се въвежда регламентацията относно въпросите за така необходимата публичност на участниците в сектора. Информацията, която следва да се поддържа, достъпна по всяко време, на страницата на Агенцията по качеството на социалните услуги, е в необходимата си цялост и дава изчерпателна представа за това кой предоставя съответната социална услуга, какви

Асоциация за детско развитие член 24 –
Мото: „обичта на родителя баща и майка към детето е безкрайна..“

икономически интереси има и кои са отговорните лица, които представляват съответната организация. Тази информация е от първостепенно значение, тъй като в много голяма степен изсветлява сектора и то представлява бариера за навлизане на организации от сенчестия бизнес, а също така и прокарването на интереси на организации, нямащи нищо общо с грижата за децата и социално слабите. В законодателството в настоящия си вид критериите за дружествата, които ще бъдат ангажирани с работа с деца, са напълно неясни и размити. Под предлог, че се осигурява качество на услугата чрез приемането на ЗСУ, проблемът навлизането в социалната сфера на фирми и НПО, които са икономически свързани или контролирани от престъпен бизнес, остава нерешен. И, ако съвестните доставчици на социални услуги се дразнят от допълнителната административна тежест, която тези промени им налагат, то има такива организации, които биха се изкушили да използват сектора с користна цел. От друга страна, оповестяването на данните за свързаност между различните лица и организации, участващи в предоставянето на социални услуги, както и изчерпателен списък на всички услуги, които дадена организация предоставя, би намалило сериозно предписването на ненужни услуги на свързани фирми/НПО, които да целят единствено увеличаването на финансовите приходи на дадена бизнес група. Тези промени са от изключително значение за възвръщането на доверието в сектора на социалните услуги, което сериозно пострада през последните години заради множеството случаи на съмнителни предписани процедури, които излязоха в общественото пространство. В тази връзка напълно подкрепяме въвеждането на публичен регистър на доставчиците на социални услуги във вида, разписан в Преходните и заключителни разпоредби на Законопроекта за изменение и допълнение на ЗЗдет.

В заключение бихме искали да кажем, че изразяваме нашата категорична подкрепа за Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за закрила на детето, внесен от народни представители от ПП ВМРО № 054-01-111/04.12.2020г. По време на дебатите относно недостатъците на силната либерализация на социалното законодателство, водени през последните две години, изкристализираха точно тези проблеми, които са визирани и са намерили своето логично решение в Законопроекта на ВМРО. Многократно родителски организации и правни специалисти са алармирали за допуснатите пропуски и несъвършенства с въведените през последните две години законодателни промени чрез ЗСУ, за които ние считаме, че трябваше да бъдат отстранени още по време на обществените обсъждания на регулаторната рамка. Със задоволство установяваме, че най-накрая е

Асоциация за детско развитие член 24 –

Мото: „обичта на родителя баща и майка към детето е безкрайна..“

намерена правилната формула за решение за редицата, възникнали въпроси в резултат на приемането на Закона за социалните услуги.

Гр. София,

03.01.2021 год.

С уважение: ....

/Гален Тодоров – представляващ АДР/

Асоциация за детско развитие член 24 –

Мото: „Обичта на родителя баща и майка към детето е безкрайна..“